

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції

(Харків, 4 листопада 2016 року)

У двох томах

За редакцією *А. П. Гетьмана, Б. М. Головкіна*

Том 2

Харків
«Право»
2016

УДК 343.988
ББК 67.9(4УКР)61
3-68

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (голова);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (відповідальний секретар);
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, асист. О. В. Новіков

Злочинність як суспільна проблема та шляхи її вирішення в Україні : матеріали Всеукр. студ. наук. конф., м. Харків, 4 листоп. 2016 р. : у 2 т. / за заг. ред. А. П. Гетьмана, Б. М. Головкіна. – Т. 2. – Х. : Право, 2016. – 194 с.

ISBN 978-966-937-086-0

ISBN 978-966-937-088-4 (т. 2)

ISBN 978-966-937-088-4 (т. 2)
ISBN 978-966-937-086-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Видавництво «Право», 2016

чином, зокрема в Індію, Іран, Китай, Молдову, Туреччину, Румунію, Єгипет, Болівію, Перу та Філіппіни [4]. Зокрема, і громадяни України є прихильниками так званого «туризму», оскільки в нашій державі діє презумпція незгоди, яка є волевиявленням донора за життя або ж згодою членів його родини після його смерті. Вищевказаний механізм значним чином гальмує розвиток вітчизняної трансплантології і ставить під загрозу життя багатьох українців.

Незаконна торгівля органами та тканинами людини ускладнюється низкою негативних факторів, які загострюють це явище. Серед таких детермінант превалюють: низький рівень життя населення, динаміка народжуваності та смертності, незадовільна оплата праці та скрутне становище, які підштовхують населення на пошук екстремальних способів розв'язання сформованих ситуацій (згода на проведення незаконної трансплантації); недостатнє фінансування з боку держави, прогалини в законодавстві, скептичне ставлення населення до трансплантації, яке через необізнаність та однобоке висвітлення в ЗМІ, створює враження чогось протизаконного; відсутність сучасного медичного обладнання, єдиної інформаційної системи донорів і матеріалів, стандартів якості та безпеки органів та тканин людини європейського рівня; скорочена тривалість «придатності» матеріала через неможливість своєчасного пошуку реципієнта.

Таким чином, на підставі вищевикладеного, вбачається необхідність у проведенні реформування національного законодавства, яке стосується трансплантології, в частині його відповідності міжнародним стандартам; перерозподіл цільових бюджетних коштів в сфері охорони здоров'я; заміни презумпції незгоди презумпцією згоди, що передбачає дозвіл на використання органів людини після її смерті; збільшення кількості медичних закладів, що мають сертифікати на проведення відповідних операцій; формування в населення позитивного ставлення до трансплантації; створення єдиних систем та баз даних з детальною інформацією про донорів та реципієнтів; удосконалення концепції запобігання незаконній торгівлі органами та тканинами людини.

Список літератури

1. Конституція України // Відом. Верхов. Ради. – 1996. – № 30.
2. Головкін Б. М. Торгівля органами людини: українські реалії [Електронний ресурс] / Б. М. Головкін // Журнал східноєвроп. права. – 2016. – № 27. – С. 21–26. – Режим доступу: http://easternlaw.com.ua/wpcontent/uploads/2016/05/holovkin_27.pdf.
3. Ілляшенко О. В. Запобігання незаконній торгівлі органами і тканинами людини в Україні та інших європейських країнах (порівняльно-правове дослідження) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О. В. Ілляшенко ; М-во освіти і науки, Нац. акад. адвокатури. – К., 2016. – 302 с.
4. Ілляшенко О. В. Міжнародно-правові стандарти захисту від незаконної торгівлі органами і тканинами людини [Електронний ресурс] / О. В. Ілляшенко // Наук. вісн. НАВС. – 2013. – № 4. – С. 265–274. – Режим доступу: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=20865>.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. І. О. Христинч

*Т. В. Дуброва,
студентка 6 групи 5 курсу Інституту підготовки кадрів
для органів юстиції України Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

ЗЛОЧИНИ КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Корупція є небезпечним суспільним явищем, яке так чи інакше притаманне всім країнам світу, хоча й у різних розмірах та з різним негативним впливом. Вона є однією з глобальних проблем сучасності та актуальним питанням дослідження кримінологічної науки.

Існує багато визначень корупції, наданих як науковцями, так і наведених у законодавчих актах. Зокрема, Довідковий документ ООН «Про міжнародну боротьбу з корупцією» формулює поняття корупції як «зловживання державною владою для одержання вигоди в особистих цілях» [1]. Найчастіше термін «корупція», як зазначають дослідники, вживається відносно бюрократичного апарату і політичної еліти. При цьому корупція – багатоаспектне, багаторівневе, системно організоване соціальне явище, що органічно інтегрує в собі як економічну, юридичну, етичну, так і соціальну складові. Вона пронизує всі сфери і підсистеми суспільного буття, зачіпає інтереси всіх соціальних груп, прошарків і класів суспільства, вражає економіку і політику, соціальну сферу та культуру. Це особлива форма протиправної діяльності, злочин проти суспільства, державної влади, інтересів державної служби всіх рівнів, взаємодія між посадовцем і особою, які добровільно вступили у змову [2, с. 67].

Україна належить до держав із високим рівнем корупції. За даними міжнародної організації «Transparency International», яка займається розрахунком Індексу сприйняття корупції, наша країна у 2015 р. займає 130 місце у світі за рівнем корумпованості із 168 можливих. Для порівняння: у 2014 р. Україна посідала 142 місце з 175 оцінюваних держав, у 2013 р. – 144 місце серед 177, у 2006 р. – 99 місце у світі. Складовими української корупції є одержання неправомірної вигоди, зловживання службовим становищем, надання спеціальних послуг тощо [3, с. 64].

Стосовно особистості злочинця-корупціонера, він обов'язково характеризується особливою соціальною позицією – наявністю владних повноважень, без яких не можуть вчинятися корупційні діяння. Злочин вчиняється з корисливого або іншого особистого інтересу, при цьому особа усвідомлює протиправність своїх дій чи бездіяльності і свідомо йде на порушення закону [4, с. 403].

Злочинам корупційної спрямованості притаманний високий рівень латентності. По-перше, тому, що інституції, які покликані боротися з корупцією, самі є корумпованими. По-друге, способи приховування цих злочинів надзвичайно різноманітні і швидко змінюються, їх доповнюють й вдосконалюють злочинці та їх оточення [3, с. 65].

На сьогодні поширеними є корупційні злочини серед прокурорів і слідчих прокуратур, при цьому факти корупції в органах прокуратури майже не викриваються. Поширеність корупції в органах внутрішніх справ України майже однакова в усіх регіонах України і є доволі значною. Постійно зростає рівень корумпованості судової гілки влади. Крім того, корупція поширена у сфері медичного обслуговування населення України [2, с. 276]. Серед причин можна виділити недосконалість чинного законодавства, невисокі моральні якості окремих осіб, недостатнє грошове забезпечення.

У 2014 р. був прийнятий новий Закон України «Про запобігання корупції», мета якого – у реформуванні системи запобігання корупції відповідно до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав. Ним було передбачено створення спеціалізованого органу з питань запобігання корупції – Національного агентства з питань запобігання корупції. Також було впроваджено проведення антикорупційної експертизи, яка є діяльністю із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією. Антикорупційна експертиза має стати потужним інструментом протидії корупції. Вона дозволить очистити нормативно-правові акти від корупційних норм [5, с. 148].

Сьогодні в українському суспільстві, органах державної влади має формуватися і розвиватися негативне ставлення до корупційних діянь як у внутрішніх відносинах у державі, так й у відносинах із міжнародними організаціями і закордонними державами. Розумне запозичення міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією сприятиме зменшенню цього деструктивного явища й в українському суспільстві [6, с. 93].

Оскільки корупція є системним та багатоаспектним явищем, вона потребує таких самих комплексних заходів запобігання, адже сама наявність антикорупційних органів та посилення контролю не є панацеєю від вчинення корупційних діянь чиновниками. Науковці простежують пряму залежність між економічним рівнем розвитку країни та ступенем корупції в ній – чим вище такий рівень, тим менший рівень корупції [2, с. 310]. Тому, на нашу думку, слід не тільки вдосконалювати законодавство та приводити його у відповідність до міжнародних стандартів, а й у цілому розвивати економіку країни, покращувати рівень життя, а також рівень сумлінності та моральності громадян України.

Список літератури

1. Довідковий документ про міжнародну боротьбу з корупцією : підготовлений Секретаріатом ООН, № 169/14. – Каїр : ООН, 1995. – 47 с.
2. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії : монографія / О. Ю. Бусол ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін Юре, 2014. – 562 с.
3. Кимлик Н. В. Злочини корупційної спрямованості: способи їх приховування / Н. В. Кимлик // Вісн. Акад. адвокатури України. – 2014. – Т. 11, № 3. – С. 64–72.
4. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. – Х. : Право, 2014. – 440 с.
5. Сметаніна Н. В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проєктів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід / Н. В. Сметаніна // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 15 квіт. 2016 р., м. Харків / МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України. – Х., 2016. – С. 146–149.
6. Сметаніна Н. В. Злочини корупційної спрямованості як прояв і відображення злочинності у сучасному суспільстві: окремі питання запобігання та протидії / Н. В. Сметаніна // Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції : матеріали наук.-практ. семінару, 24 квіт. 2014 р. – Х., 2014. – С. 90–93.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. Н. В. Сметаніна

*Г. А. Дубровіна,
студентка 3 групи 5 курсу факультету підготовки кадрів
для Пенсійного фонду України Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

ЩОДО ОСНОВНИХ КРИМІНОЛОГІЧНИХ РИС ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ

Особа злочинця – альфа й омега кримінальної психології, її наріжний камінь [5, с. 9]. Над вивченням проблеми злочинності неповнолітніх у різні часи працювали такі науковці, як Ю. М. Антонян, Я. І. Гилінський, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, В. Н. Кудрявцев, Н. Ф. Кузнецова, О. Ю. Шостко та інші. За найбільш узагальненим визначенням феномен особистості злочинця – сукупність стійких соціально значущих характеристик, ознак і властивостей індивіда, які характеризують винну у порушенні кримінального закону особу та, об'єктивно реалізуючись у конкретному вчиненому злочині, надають особі та вчиненому нею діянню характеру суспільної небезпечності, у зв'язку з чим дана особа притягається до кримінальної відповідальності [8, с. 163].

Принагідно відзначимо, що категорія віку є не лише соціально-демографічним показником, але й важливою соціально-психологічною ознакою. Вікові характеристики відбивають динамічні біосоціальні зміни особистості через трансформацію соціокультурних стандартів зовнішнього середовища у внутрішню ідентифікацію з ними або протест проти їхніх вимог і відповідно – відчуження й дезадаптацію до них [2, с. 45]. Встановлення вікової характеристики ймовірного злочинця безпосередньо впливає на подальшу реакцію правоохоронних органів щодо скоєного злочину, а також на заходи превентивного характеру. Виходячи з наведеної концепції, під особистістю неповнолітнього злочинця зазвичай розуміють сукупність соціально значущих якостей та ознак успішно небезпечної особи у віці від 14 до 18 років, обумовлених соціально-психологічними та